

HELPERS

MIQUEL RIBAS
FIGUERAS

Editorial Bambú
és un segell d'Editorial Casals, S.A.

© 2007, Miquel Ribas Figueras
© 2007, Editorial Casals, S.A.
Casp, 79. 08013 Barcelona
Tel. 902 107 007
www.editorialbambu.com

Disseny de la col·lecció: Miquel Puig
Il·lustració de la coberta: Marc Torrent

Primera edició: juliol de 2007
ISBN: 978-84-8343-034-7
Dipòsit legal: M-31.290-2007
Printed in Spain
Imprès a Edigrafos, S. A. Getafe (Madrid)

Aquest llibre ha estat publicat l'any
del Centenari de l'Institut d'Estudis Catalans.

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni el seu tractament informàtic, ni la transmissió en cap forma o per qualsevol mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

* *Helpers* . Aquest és el nom que van acabar tenint. Insignificants i inofensius en aparença, la seva influència per força havia de ser benèfica. Semblava impossible que poguessin espargir res de negatiu. De fet, no ho van fer. Però s'assemblaven massa a nosaltres. S'hi assemblaven tant que eren com miralls. I hi va haver un moment en què aquests miralls ja no van poder reflectir res més: els ho vam posar massa difícil.

Dels helpers, avui, tan sols en resta una memòria incerta. I a pesar que van ser les nostres misèries el que els va acabar condemnant, no em puc estar de recordar-los. Perquè els helpers, malgrat tot i malgrat ells mateixos, van ajudar-me molt, molt més del que mai s'haurien pogut imaginar des de la seva candidesa desconcertant. I em fa l'efecte que, si viure la seva història em va ajudar a mi, és possible que el fet de conèixer-la també pugui, d'alguna manera, ajudar algú altre.

* Helpers: ajudants, en anglès.

LA VELLA EUROPA

I

La Marta mirà la foto llargament. Una ganyota li enlletgia el rostre.

–Ja podries haver passat pel barber, no?

Vaig arronsar-me d'espatlles, però ella no em veié. Seguia absorta en la fotografia, fent que no amb el cap. La cantarella de la màquina escurabutxaques suplia el mutisme de la resta de clients del bar. La Marta m'observà un moment, s'assegué de genollons a la cadira i recolzà els colzes a la taula.

–Mira, veus?

M'havia posat la fotografia tan a prop que amb prou feines si la veia enfocada. M'arribava el seu alè de cafè amb llet.

–Aquests flocs que et surten per darrere l'orella són ridículs. Sembles un *quillo*.

Estirà una mà per agafar-me els flocs en qüestió. Vaig enretirar-me inconscientment. Ella es desequilibrà un xic,

tot just perquè l'únic colze que li quedava en contacte amb la taula patinés.

–Oh!

Les tasses de cafè amb llet van trabucar-se amb el sotrac:

–Però què fas? –digué, mirant si s'havia tacat–. No sé per què t'apartes! No mossego, jo...

El cafè amb llet vessat s'escampà per la taula, que estava lleugerament inclinada cap a mi. Vaig voler apartar-me, però la cadira topà amb la paret que tenia darrere. El regalim començà a degotar sobre els meus pantalons. Vaig aixecar-me. Alguns clients ens observaven. La Marta empanatengà la mullena amb tot de tovallons de paper que agafà de la nostra taula i de les veïnes. Finalment aparegué un cambrer amb la baieta a la mà:

–A vegades es vol ajudar i encara es fa més nosa que servei. No posis més papers, dona, que no serveixen de res.

–Sí, és clar –replicà ella–, però si trigues tant a venir, alguna cosa hem de fer, no?

El cambrer no va respondre-li. Mentre netejava la taula, ho vaig aprofitar per anar al lavabo a mirar de rentar-me la taca. Quan en vaig sortir, la Marta ja era dreta. Havia desat la fotografia al sobre i estava deixant unes monedes a la taula.

–Vols que pugem un moment a casa? Et puc tallar aquests quatre pèls mentre posem els teus pantalons a assecar.

–Els pares m'esperen per sopar. No vull arribar tard.

–Només serà un moment, home. A més, així també pots ensenyar la foto a la meva mare.

–No ho sé...

La Marta sacsejà el cap i m'amanyagà els cabells:

–Qualsevol diria que et fa mandra estar amb mi, eh?

Quan vaig arribar a casa meva, els pares ja estaven sopant. No havia ni tancat la porta que vaig sentir la veu de la mare per damunt la remor del televisor:

–Hola, fill! El sopar és a taula! Portes la foto?

–Sí, mare.

El pare i la mare van deixar de mastegar en veure'm entrar al menjador.

–Bon profit –vaig dir, bo i mostrant-los el sobre.

La mare apagà el televisor amb el comandament a distància. Es va aixecar i se m'atansà amb els braços oberts. Portava el davantal posat. M'abraçà procurant de no tocar-me el tors amb les mans olioses:

–Oh, fill meu... Quina alegria!

El pare se'm mirava tot cofoi. Una bola de pollastre a mig mastegar alterava el contorn del seu rostre.

–Seu, que el plat encara és calent –digué la mare–. Hem començat fa poc...

El pare esperà a veure'm assegut i ben instal·lat abans de continuar menjant. La mare també s'assegué. S'eixugà impacient les mans al tovalló i obrí el sobre. Vaig servir-me una mica de vi mentre ella mirava la foto:

–Oh, mira-te'!

El pare estirà el cap, però no aixecà el cul de la cadira. Des del seu lloc, oposat al de la mare, era impossible que veiés res. Tot i així somreia, mastegant imperceptiblement.

–I a més a més, ets dels més guapos de la promoció, fill... Mira, Salvador, mira...

La mare es mig incorporà, acostà la fotografia al pare i em féu un petó al cap.

–El meu Marc! I amb tan bones notes!

En sentir això, al pare li faltà temps per deixar la fotografia que tot just havia començat a mirar. Alçà el got de vi i digué:

–Fem un brindis, fill!

–Això, un brindis! –exclamà la mare.

Tots tres vam aixecar els gots:

–Per l'esforç d'aquests anys d'estudis!

–I per tots els èxits que encara han d'arribar!

–Gràcies –vaig dir.

Vam beure sense gaire cerimònia i vam quedar en silenci per uns instants. El pare ho aprofità per escurar el que li restava del tall de pollastre. En acabar, sospirà ostensiblement:

–Magnífic, fill, magnífic. Estem molt contents.

–Sí, moltíssim. I tu?

–Jo?... També.

–Ja has parlat amb els professors? –preguntà la mare, impacient.

–Amb alguns...

–I què t'han dit?

–M'han felicitat per tot el treball d'aquest curs... Diuen que tinc un bon expedient.

La mare somrigué. El pare s'eixugava les mans amb el tovalló:

–Això està molt bé, fill, molt bé. De ben segur que t'obre moltes portes. És clar que avui dia hi ha molta competència... Abans tot era més senzill. Ara, amb això de la globalització...

La mare l'interrompé:

–Faràs un màster, oi?

–Com?

–Un màster... Per allò de millorar el currículum...

–Sí, home! –intervingué el pare brandant el tovalló–. Despeses i més despeses! Això dels màsters és només un negoci que s'han inventat les universitats. El que ha de fer en Marc és posar-se a treballar d'una vegada!

–El fill de l'Antònia va fer un màster d'allò seu i mira'l ara! S'ha comprat un pis amb la xicota i d'aquí a poc es casen!

–L'únic que ha fet el fill de l'Antònia és demanar una hipoteca! No simplifiquem tant les coses, Rosa, per l'amor de Déu!

La mare i el pare van embrancar-se a discutir. En comptes d'escoltar-los, vaig desviar l'atenció devers els plecs i els doblecs de l'aleta rostida. Però el rostit no m'abellia. Ni el rostit ni cap altra cosa. En realitat, no em podia treure la Marta del cap. Encara no li havia dit res sobre les meves intencions, i no aconseguia imaginar-me com reaccionaria quan les sabés.

En Ferran Gómez, cap de departament i professor del darrer curs de biologia, m'havia convidat a seure amb un gest de mà:

–Mira, Marc –començà–. M'encantaria que et quedessis amb mi, però ja fa temps que et vaig dir que això del de-

partament seria temporal. No és que no estigui content de la teva feina al laboratori, al contrari; durant aquests quatre mesos m'he acabat de convèncer que tens un bon futur en aquest camp. Però ja saps que aquí les places estan atorgades de fa temps. I encara en tenen per a una bona temporada... La qüestió ara és pensar com et pots organitzar. Tens res previst?

Abans de respondre, vaig mirar un moment per la finestra. La imatge d'una corrua de cotxes circulant per la Diagonal encara era a la meva ment mentre li deia:

–No ho sé... Potser un màster, la tesi... O posar-me a treballar. Suposo que això és el que els agradaria més a casa...

Em somrigué afablement:

–Estàs en un moment important, Marc. Bona part de les teves opcions futures estaran condicionades per les eleccions que facis ara. I jo vull fer-te una proposta respecte d'això.

Vaig separar l'esquena de la cadira:

–Ah, sí?

–Sí. He rebut un correu electrònic d'en Roy Braddock. El coneixes?

–No.

–Un individu molt peculiar, en Braddock. No publica gaire, però és un primera figura. Treballa a la Marshall Foundation, una fundació privada americana que es dedica a la investigació en el camp de les ciències de la salut, la biologia i la biotecnologia. De fet, la fundació és l'obra social del Marshall Bank, el segon o tercer banc més important de Califòrnia.

–Ah, molt bé...

–En Braddock em pregunta si puc recomanar algú per a una plaça a l'estranger –en Gómez agafà un plec de fulls de l'escriptori i començà a llegir–. Aquí tenim l'oferta: es busca un tècnic superior de laboratori per participar en un projecte innovador de nou mesos de durada. Col·laborarà en les distintes tasques pròpies del lloc: analítiques, treball amb rates, enregistrament de dades, etc., per progressar seguidament cap a tasques més complexes segons les aptituds aportades. D'entrada, el sou s'establirà en funció de l'expedient acadèmic, i es modificarà d'acord amb el rendiment del candidat seleccionat. La manutenció, el viatge i les despeses administratives aniran a càrrec de la fundació –s'aturà per mirar-me–. Què et sembla, de moment?

Vaig mirar de somriure i ell continuà:

–Els requisits són: domini de l'anglès, recomanació de la universitat de procedència, expedient acadèmic del teu nivell, disponibilitat immediata, capacitat de treball... i el més curiós de tot: mentalitat oberta i flexible i actitud discrecional.

En Gómez m'acostà els fulls. Era un dossier informatiu, escrit en anglès.

–Mentalitat oberta i actitud discrecional... Qualsevol diria que pretenen fer alguna illegalitat! –digué burleta–. Només una institució privada pot esgrimir pretensions d'aquesta mena com a requisits!

–Sí...

–Saps el que significa dependre del segon o tercer banc de Califòrnia? Doncs que deuen tenir un munt de calés per gastar...